

Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKATEN
ANTHONY MICHAEL COLLINS
föredraget den 11 april 2024¹

Mål C-710/22 P

**JCDecaux Street Furniture Belgium
mot**

Europeiska kommissionen

”Överklagande – Statligt stöd – Artikel 107.1 FEUF – Stöd som Belgien genomfört till förmån för JCDecaux Street Furniture Belgium – Hyror och avgifter har inte betalats för reklamanordningar som installerats på staden Bryssels (Belgien) territorium – Ekonomisk fördel – Kompensationsmekanism – Beslut av kommissionen i vilket stödet fastställs vara oförenligt med den inre marknaden och i vilket det anges att stödet ska återkrävas från mottagaren – Avsaknad av motsägelse i motiveringen – Domstolens kontroll av bedömningen av de faktiska omständigheterna och bevisningen – Ej möjlig utom vid missuppfattning”

Inledning

1. JCDecaux Street Furniture Belgium har genom förevarande överklagande yrkat att domstolen ska upphäva den dom som meddelades av Europeiska unionens tribunal i målet T-642/19,² i vilken tribunalen ogillade bolagets talan om ogiltigförklaring av Europeiska kommissionens beslut (EU) 2019/2120 av den 24 juni 2019 beträffande statligt stöd SA.33078 (2015/C) (ex 2015/NN) som Belgien genomfört till förmån för JCDecaux Belgium Publicité.³ Förevarande mål ger bland annat domstolen tillfälle att uttala sig om karaktären och räckvidden av dess prövningsrätt inom ramen för ett överklagande.

¹ Originalspråk: franska.

² Dom av den 7 september 2022, JCDecaux Street Furniture Belgium/kommissionen (T-642/19, nedan kallad den överklagade domen, EU:T:2022:503).

³ EUT L 320, 2019, s. 119, nedan kallat det omtvistade beslutet.

Bakgrund till tvisten

2. Staden Bryssel (Belgien) och JCDecaux har ingått två efter varandra följande avtal, vart och ett med en varaktighet på 15 år, om installation i denna stad av reklambusskurer och viss informationsutrustning för allmän plats (nedan kallade informationsutrustning för allmän plats), varav en del kunde utnyttjas i reklamsyfte.⁴

3. Det första avtalet, av den 16 juli 1984 (nedan kallat 1984 års avtal), avsåg reklambusskurer och informationsutrustning för allmän plats som JCDecaux fortfarande ägde. I detta avtal föreskrevs bland annat att detta bolag inte skulle betala någon hyra, nyttjanderättsavgift eller andra avgifter för busskurerna och informationsutrustningen för allmän plats, men att bolaget skulle tillhandahålla ett antal naturaförmåner till staden Bryssel. JCDecaux skulle således kostnadsfritt tillhandahålla papperskorgar, offentliga toaletter och elektroniska tidningar samt uppföra en allmän karta över Bryssel, en turist- och hotellkarta samt en karta över staden Bryssels gångvägar. I utbyte mot dessa prestationer hade JCDecaux tillstånd att i reklamsyfte utnyttja vissa integrerade eller separata delar av de tillhandahållna busskurerna och informationsutrustningen för allmän plats. Varje anordning fick utnyttjas under en period på 15 år från att dess inrättande fastställts i ett kontradiktoriskt protokoll.⁵

4. År 1998 inledde staden Bryssel ett upphandlingsförfarande som avsåg ”tillverkning, leverans, installation, idrifttagande, service och underhåll av informationsutrustning för allmän plats, busskurer och annonsbärare av vilka en del kan användas i reklamsyfte”. För att respektera sina avtalsåtaganden enligt 1984 års avtal och säkerställa insyn i upphandlingsförfarandet, angav staden Bryssel, i bilaga 10 till det särskilda förfrågningsunderlaget i upphandlingsförfarandet (nedan kallad bilaga 10), 282 busskurer och 198 informationsutrustningar för allmän plats som omfattades av 1984 års avtal (nedan kallade ”anordningar som anges i bilaga 10”) beträffande vilka JCDecaux nyttjanderätt ännu inte hade upphört enligt klausulerna i detta avtal. Vidare angavs placering respektive slutdatum för driften av dem.

5. Då JCDecaux vann anbudsörfarandet, ingicks ett nytt avtal, den 14 oktober 1999, mellan detta bolag och staden Bryssel (nedan kallat 1999 års avtal). Detta andra avtal, som utgjordes av en beställningsedel, ett särskilt förfrågningsunderlag och dess bilagor, inbegripet bilaga 10, ersatte 1984 års avtal. I avtalet föreskrevs bland annat att staden Bryssel blev ägare till den informationsutrustning för allmän plats som inrättades, mot betalning av ett netto-schablonpris per levererad, fullt utrustad, installerad och operativ anordning. JCDecaux skulle betala en månadshyra för nyttjandet av denna informationsutrustning för allmän plats i reklamsyfte.

6. Vid genomförandet av 1999 års avtal togs vissa anordningar som angavs i bilaga 10 bort före deras slutdatum som föreskrevs i denna bilaga, medan andra anordningar (nedan kallade de omtvistade anordningarna) behölls längre och fortsatte att nyttjas av JCDecaux efter dessa datum. För dessa sistnämnda anläggningar krävde staden Bryssel ingen betalning av varken hyra eller avgifter. Denna situation upphörde i slutet av augusti 2011, när de sista anordningarna som angavs i bilaga 10 monterades ned.

⁴ Närmare bestämt framgår det av skäl 13 i det omtvistade beslutet att ”[d]e båda avtalen gäller installation av gatumöbler mot ersättning i form av reklaminstallationer med en storlek av ca 2 m² där reklam kan visas ...”. Dessa reklampelare bestod i allmänhet av två ytor, varav den ena var avsedd för reklamaffisivering och den andra var reserverad för staden Bryssel för att tillhandahålla administrativa och sociokulturella upplysningar.

⁵ Följaktligen kunde år 1999, vid utgången av 1984 års avtal, vissa anläggningar som omfattades av 1984 års avtal fortfarande nyttjas fram till dess att deras driftsperiod på 15 år gick ut.

7. Den 19 april 2011 lämnade Clear Channel Belgium (nedan kallat CCB) in ett klagomål till kommissionen i vilket det angav att JCDecaux, genom att fortsätta att nyttja de omtvistade anordningarna efter de föreskrivna slutdatumen utan att betala vare sig hyra eller skatt till staden Bryssel hade åtnjutit ett statligt stöd som var oförenligt med den inre marknaden.

8. Den 24 mars 2015 inledde kommissionen det formella granskningsförfarandet enligt artikel 108.2 FEUF och uppmanade Konungariket Belgien och de övriga berörda parterna att inkomma med yttranden. Kommissionen mottog yttranden från Konungariket Belgien, CCB och JCDecaux. Ytterligare diskussioner och meningsutbyten ägde rum mellan dem och kommissionen.

9. De belgiska myndigheterna angav i sitt yttrande bland annat att de hade godtagit underhåll och drift efter de slutdatum som föreskrevs i bilaga 10 i syfte att upprätthålla den ekonomiska jämvikten i 1984 års avtal, eftersom vissa av de anordningar som angavs i denna bilaga hade tagits bort i förväg på staden Bryssels begäran, då denna stad, av bland annat estetiska skäl, önskade installera andra modeller. Eftersom detta borttagande före avtalets slutdatum hade varit till nackdel för JCDecaux, var det enligt dessa myndigheter godtagbart att detta företag, som en kompensation, kunde behålla andra anordningar under en längre tid än vad som avtalats och att ingen betalning av hyra eller avgifter krävdes av bolaget för dessa.⁶ De belgiska myndigheterna har medgett att det förelåg en viss obalans mellan det antal anordningar som togs bort före avtalets slutdatum och det antal som bibehölls efter deras respektive slutdatum. En beräkning av skillnaden mellan besparingarna i form av de hyror och avgifter som JCDecaux avstod från genom att godta borttagandena före slutdatumet och besparingarna i form av de hyror och avgifter som bolaget uppburit genom att behålla andra anordningar längre än dessa slutdatum, visar att bolaget endast åtnjutit en ekonomisk fördel som uppgår till högst 100 000–150 000 euro från december 1999–2011.⁷ Den aktuella åtgärden skulle således kunna utgöra ett stöd av mindre betydelse i den mening som avses i kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 av den 15 december 2006 om tillämpningen av artiklarna [107 och 108 FEUF] på stöd av mindre betydelse.⁸

10. Den 24 juni 2019 antog kommissionen det omtvistade beslutet.

11. I skälen 66–69 i det omtvistade beslutet avgränsade kommissionen föremålet för sin analys och preciserade bland annat att denna, mot bakgrund av preskriptionsbestämmelserna i artikel 17 i rådets förordning (EU) 2015/1589 av den 13 juli 2015 om tillämpningsföreskrifter för artikel 108 [FEUF],⁹ enbart gällde i vilken omfattning bibehållandet av de omtvistade anordningarna utan erläggande av varken hyra eller avgifter efter de slutdatum som föreskrevs i bilaga 10 medförde statligt stöd som beviljats JCDecaux efter den 15 september 2001.

12. I skälen 72–81 i det omtvistade beslutet, undersökte kommissionen på vilka villkor åtgärden kunde tillskrivas staten och anses ha finansierats genom överföring av statliga medel. Den påpekade bland annat att de belgiska myndigheterna inte bestred att åtgärden kunde tillskrivas

⁶ Jag kommer i detta förslag till avgörande att hänföra till denna överenskommelse som ”kompensationsmekanismen”. JCDecaux har uttalat sig på liknande sätt i sitt yttrande och band annat understrukit att driften av de omtvistade anordningarna inte reglerades av 1999 års avtal och att bibehållandet av dessa skedde inom ramen för genomförandet av 1984 års avtal utan någon som helst överföring av offentliga medel. Bolaget har även hävdatt att varken de anordningar som omfattas av 1984 års avtal eller de som omfattas av 1999 års avtal var föremål för någon avgift.

⁷ CCB har, i sitt skriftliga yttrande, angett att den ekonomiska förmån som JCDecaux åtnjöt genom driften av de omtvistade anordningarna efter deras respektive slutdatum översteg 2 150 000 euro jämte ränta.

⁸ EUT L 379, 2006, s. 5.

⁹ EUT L 248, 2015, s. 9.

dem eller att den hade inneburit en utebliven intäkt för staden Bryssel i form av hyra och skatt som inte togs ut på de omtvistade anordningarna som normalt sett skulle ha ersatts med anordningar som omfattades av 1999 års avtal.

13. I skälen 82–96 i det omtvistade beslutet analyserade kommissionen villkoret avseende förekomsten av en ekonomisk fördel.

14. Kommissionen påpekade i detta hänseende, för det första, att JCDecaux sedan 1999 och i takt med att de tillstånd som baserades på 1984 års avtal löpt ut hade fortsatt att driva reklaminstallationer på Bryssels stads territorium utan att betala hyra eller skatt för driften av dessa installationer, trots att dessa installationer i enlighet med 1999 års avtal skulle ha avvecklats. Enligt samma avtal skulle hyra och skatt ha betalats för driften av nya reklaminstallationer som ersatte de gamla.¹⁰

15. Vidare anförde kommissionen att de belgiska myndigheterna hade medgivit att JCDecaux ”totalt sett” hade fått en ekonomisk fördel och att de enbart ifrågasatte dess storlek. Beträffande argumentet att det förekom en kompensationsmekanism, erinrade kommissionen, med hänvisning till domen Orange/kommissionen,¹¹ om att det endast var i den mån ett statligt ingripande skulle anses vara en kompensation som motsvarade ett vederlag för tjänster som tillhandahållits för att fullgöra skyldigheter avseende tjänster av allmänt ekonomisk intresse, enligt de kriterier som fastställdes i domen Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg,¹² som detta ingripande inte omfattades av artikel 107.1 FEUF. 1984 års avtal och 1999 års avtal var emellertid rent kommersiella avtal och bestämmelserna i dem ålägger inte JCDecaux något uppdrag att tillhandahålla en allmännyttig tjänst. Den ersättning som de belgiska myndigheterna hänvisar till ger därmed JCDecaux en fördel, ”förutsatt att den verkligen syftar till att kompensera för nackdelen med att vissa installationer eventuellt avvecklas i förtid”. Denna slutsats stärks av att det ”är svårt att hävda att [detta bolag] har drabbats av någon strukturell nackdel, eftersom [det] av egen vilja har gått med på att avveckla dessa installationer och att de belgiska myndigheterna själva har medgett att den berörda ersättningen gick utöver vad som krävdes till följd av den påstådda nackdelen”.¹³ Kommissionen gjorde även gällande att inget av de scenarier som den angett i punkterna 69 och 71 i sitt meddelande avseende begreppet ”statligt stöd”, som avses i artikel 107.1 FEUF,¹⁴ var relevanta i det aktuella fallet. Den upprepade vidare att JCDecaux ”själva” hade gått med på att avveckla vissa reklaminstallationer som omfattades av 1984 års avtal.¹⁵ Kommissionen tillade att det inte gick att fastställa att Bryssels stad hade betett sig som en marknadsaktör i detta fall. I själva verket hade det konstaterats att det påstådda avtalet om ersättning varken hade inrättats formellt eller hade följts upp på något sätt. Inga bevis som hade lämnats till kommissionen visade på att det hade skett någon form av förhandling om denna mekanism mellan Bryssels stad och JCDecaux. Det fanns inget som visade att Bryssels stad hade gjort någon analys av ”[JCDecauxs] faktiska vinstbortfall i samband med att vissa reklaminstallationer som omfattas av 1984 års avtal byttes ut i förtid jämfört med den fördel som JCDecaux hade fått av att bibehålla andra installationer som för övrigt var fullständigt avskrivna

¹⁰ Skäl 84 i det omtvistade beslutet.

¹¹ Dom av den 26 oktober 2016 (C-211/15 P, EU:C:2016:798, punkterna 41–44).

¹² Dom av den 24 juli 2003 (C-280/00, EU:C:2003:415).

¹³ Skäl 89 i det omtvistade beslutet.

¹⁴ EUT C 262, 2016, s. 1.

¹⁵ Skälen 91 och 93 i det omtvistade beslutet.

(kostnaden för dessa tavlor hade logiskt sett täckts fullständigt – inklusive [JCDecauxs] marginal – genom driften av dem under den lagliga giltighetstiden för 1984 års avtal) och som omfattas av samma avtal.”¹⁶

16. Slutligen angav kommissionen att dess argument om förekomsten av en fördel hade bekräftats genom en dom från Cour d’appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) av den 29 april 2016,¹⁷ i vilken denna domstol bekräftade att JCDecaux inte hade respekterat de datum för avveckling som fastställts i bilaga 10 för de omtvistade anläggningarna och att företaget därefter, utan rättighet, hade drivit dessa på allmän mark i Bryssels stad. Cour d’appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) fastställde att JCDecaux således hade vidtagit objektivet sett olagliga åtgärder i strid med god marknadssed, eftersom företaget genom att i sitt nätverk driva reklaminstallationer som inte (längre) borde finnas där fått en olaglig konkurrensfördel som kunde avleda annonsörer från företags konkurrent CCB.

17. Kommissionen drog av detta slutsatsen att JCDecauxs bibehållande och drift, mellan 1999 och 2011, av de omtvistade anordningarna efter de datum för avveckling som fastställts i bilaga 10, utan att betala vare sig hyra eller skatt, hade lett till en minskning av de kostnader som JCDecaux normalt sett skulle ha behövt täcka för att bedriva sin verksamhet och därmed utgjorde en ekonomisk fördel.

18. I skälen 97–102 i det omtvistade beslutet undersökte kommissionen villkoret avseende fördelens selektivitet. Den påpekade bland annat att den aktuella åtgärden i princip var individuell och att det under sådana omständigheter normalt sett kunde antas att en konstaterad ekonomisk fördel var selektiv.

19. I skälen 103–121 i det omtvistade beslutet konstaterade kommissionen att den aktuella åtgärden kunde snedvrída konkurrensen och påverka handeln mellan medlemsstaterna. Den underkände bland annat de belgiska myndigheternas argument att denna åtgärd kunde utgöra ett stöd av mindre betydelse i den mening som avses i förordning nr 1998/2006.

20. I skäl 122 i det omtvistade beslutet drog kommissionen av dessa överväganden slutsatsen att den aktuella åtgärden utgjorde ett statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF.

21. Efter att, i skälen 123 och 124 i det omtvistade beslutet, ha konstaterat att den aktuella åtgärden utgjorde ett olagligt stöd, eftersom den inte hade anmälts till kommissionen och, i skälen 125–130 i detta beslut, att detta stöd inte kunde anses vara förenligt med den inre marknaden, behandlade kommissionen, i skälen 131–144 i detta beslut, frågan om vilket belopp som skulle återkrävas för det oförenliga stödet. Kommissionen angav i detta hänseende att ”beräkningen” av detta belopp hade baserats på en uppskattning av beloppet för den hyra och skatt som Bryssels stad skulle ha tagit ut om åtgärden inte hade genomförts. Den preciserade vidare att denna beräkning måste ”göras för varje installation som omfattas av 1984 års avtal och som bibehållits efter den 15 september 2001. Som referensbelopp användes de hyror som har tagits ut enligt 1999 års avtal och de allmänt tillämpliga skatterna på reklaminstallationer mellan den dag som till en början fastställts för avveckling (om den inträffar efter den 15 september 2001) eller den 15 september 2001 (om den dag som till en början fastställts för avveckling inträffade före den 15 september 2001) och den dag då installationen faktiskt avvecklades”.¹⁸ Efter att kommissionen erinrat om att den ansåg att de belgiska myndigheternas

¹⁶ Skäl 94 i det omtvistade beslutet.

¹⁷ Bryssels appellationsdomstols dom av den 29 april 2016 (nionde avdelningen) i målet 2011/AR/140.

¹⁸ Skäl 132 i det omtvistade beslutet.

argument om en ersättningsmekanism ”saknar grund”, angav den att ”den fördel som [JCDecaux hade] beviljats [motsvarade] samtliga besparingar som företaget [hade] gjort genom att fortsätta driften av de reklaminstallationer som [omfattades] av 1984 års avtal i stället för att ersätta dem med installationer i enlighet med 1999 års avtal”.¹⁹ Beräkningen av stödbeloppet måste således göras ”utan att någon ersättningsmekanism tillämpas” och genom att ”för varje berörd installation och för varje relevant period ta hänsyn till befintliga hyror och skatter i enlighet med skatteförordningarna från 2001 och framåt för en installation med samma yta”.²⁰

Förfarandet vid tribunalen och den överklagade domen

22. Genom ansökan som inkom till tribunalen den 25 september 2019 väckte JCDecaux talan om ogiltigförklaring av artiklarna 1–4 i det omtvistade beslutet. Genom beslut av den 22 april 2020 tillät ordföranden för tribunalens första avdelning CCB att intervensera till stöd för kommissionens yrkanden.

23. JCDecaux anförde fyra grunder till stöd för sin talan. Den första var huvudgrunden och de tre övriga var alternativa grunder. Såvitt avsåg den första grunden, vilken bestod av tre delar, gjorde JCDecaux gällande att kommissionen hade gjort en uppenbart felaktig bedömning och felaktig rättstillämpning genom att slå fast att sökandebolagets utnyttjande av vissa reklamannonser som angavs i bilaga 10 efter det slutdatum som föreskrevs i denna bilaga utgjorde en förmån. Som första delgrund gjorde JCDecaux gällande att kommissionen felaktigt hade avfärdat kompensationsmekanismen. Den andra delgrunden gällde att kommissionen hade anammat ett felaktigt kontrafaktiskt scenario genom att anse att hyror och skatter skulle ha tagits ut för de omtvistade annonserna som bibehållits efter deras respektive slutdatum. Såvitt avsåg den tredje delgrunden gjorde bolaget gällande att kommissionen felaktigt hade klassificerat 1984 års avtal som ”rent kommersiellt” och således vägrat tillämpa de kriterier som angavs i domen *Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg*.²¹ Som andra grund anförde JCDecaux att ett hypotetiskt statligt stöd skulle vara förenligt med den inre marknaden enligt kommissionens meddelande om rambestämmelser för statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster²² och kommissionens beslut 2012/21/EU av den 20 december 2011 om tillämpningen av artikel 106.2 FEUF på statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.²³ Den tredje grunden bestod av två delar. Den första delgrunden avsåg att kommissionen inte i tillräcklig mån hade bemött de argument som parterna anförde, hade föregripit det belopp som skulle återkrävas i sitt pressmeddelande och hade åsidosatt sina egna förfaranderegler. Den andra delgrunden gällde att det var omöjligt att beräkna den påstådda förmånen, eftersom 1984 års avtal inte föreskrev att det skulle betalas någon hyra, nyttjanderättsavgift eller andra avgifter. Som fjärde grund anförde JCDecaux att det påstådda statliga stödet under alla omständigheter var preskriberat.

24. I den överklagade domen underkände tribunalen dessa fyra grunder och ogillade följaktligen talan i dess helhet samt förpliktade JCDecaux att bära sina egna rättegångskostnader och ersätta kommissionens rättegångskostnader. CCB förpliktades att bära sina rättegångskostnader.

¹⁹ Skäl 134 i det omtvistade beslutet.

²⁰ Skäl 137 i det omtvistade beslutet. De aktuella skatteförordningarna nämns i skäl 138 i det omtvistade beslutet samt i fotnoterna 46 och 49 i detta beslut. Se även punkt 56 i den överklagade domen.

²¹ Dom av den 24 juli 2003 (C-280/00, EU:C:2003:415).

²² EUT C 8, 2012, s. 15.

²³ EUT L 7, 2012, s. 3.

25. De av tribunalens överväganden som är relevanta för förevarande överklagande är, i huvudsak, de som avser den första grundens första och andra del samt den tredje grundens andra del.

26. Vad gäller den första grundens första del, drog tribunalen slutsatsen att kommissionen hade gjort en riktig bedömning när den angav att JCDecauxs bibehållande och drift av de omtvistade anordningarna efter de slutdatum som föreskrevs i bilaga 10 utgjorde en ekonomisk fördel i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF ”även om detta bibehållande var en kompensationsmekanism i 1984 års avtal”.²⁴

27. Tribunalen erinrade i detta hänseende, för det första, om att begreppet ”statligt stöd” är ett objektivt rättsligt begrepp som fastställts direkt i artikel 107.1 FEUF, vilken inte gör någon åtskillnad beroende på de orsaker eller syften som ligger till grund för de statliga ingripandena utan definierar dessa ingripanden utifrån deras verkningar. Den omständigheten att den statliga åtgärdens syfte var att bibehålla den ekonomiska jämvikten i 1984 års avtal eller att detta syfte var förenligt med principerna i den nationella rätten innebär följaktligen inte att en sådan åtgärds kvalificering som statligt stöd från början kan uteslutas.²⁵

28. För det andra fastställde tribunalen att den omständigheten att JCDecaux hade fortsatt att utnyttja de omtvistade anordningarna efter de slutdatum som föreskrevs i bilaga 10 utan att betala vare sig hyra eller skatt till staden Bryssel hade medfört en lättnad av denna börda som annars skulle ha belastat bolagets budget.²⁶ Tribunalen påpekade att det nämligen var ostridigt mellan parterna att JCDecaux, efter att ha ingått 1999 års avtal, inom staden Bryssels territorium endast kunde installera och utnyttja utrustningen för allmän plats på de villkor som föreskrevs i detta avtal, enligt vilka bolaget skulle betala en hyra och avgifter. Den konstaterade vidare att enligt bilaga 10 kunde JCDecaux, som ett undantag från klausulerna i 1999 års avtal, fortsätta att utnyttja de anordningar som angavs i denna bilaga på de villkor som föreskrevs i 1984 års avtal, men endast fram till de slutdatum som avgavs i denna bilaga. Tribunalen tillade att efter dessa datum skulle dessa anordningar ersättas av nya anordningar som omfattades av 1999 års avtal och således var underställda skyldigheten att betala avgifterna och hyran.²⁷ Den drog av detta slutsatsen att den omständigheten att JCDecaux fortsatte att utnyttja de omtvistade anordningarna enligt de villkor som angavs i 1984 års avtal efter de slutdatum som föreskrevs i denna bilaga medförde att sökandebolaget kunde undvika att installera och nyttja nya anordningar som omfattades av 1999 års avtal och, följaktligen, betala de hyror och avgifter som bolaget skulle ha betalat, enligt detta sistnämnda avtal.²⁸ Tribunalen erinrade även om vissa av de slutsatser som Cour d’appel de Bruxelles (Bryssels appellationsdomstol, Belgien) hade dragit i sin dom av den 29 april 2016.²⁹

²⁴ Punkt 42 i den överklagade domen.

²⁵ Punkterna 24–26 i den överklagade domen.

²⁶ Punkt 28 i den överklagade domen.

²⁷ Punkt 29 i den överklagade domen.

²⁸ Punkt 30 i den överklagade domen.

²⁹ Punkt 31 i den överklagade domen.

29. För det tredje³⁰, angav tribunalen att kommissionen gjort en riktig bedömning när den i sin argumentation hänförde till domarna Orange/kommissionen³¹ och Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg.³²

30. För det fjärde bekräftade tribunalen i huvudsak de överväganden som kommissionen anfört i detta hänseende,³³ och godkände dess slutsats att den påstådda kompensationsmekanismen inte kunde anses uppfylla kriteriet avseende normalt beteende av en marknadsekonomisk aktör.³⁴

31. Beträffande den första grundens andra del, konstaterade tribunalen att kommissionen inte hade gjort sig skyldig till någon felaktig bedömning genom att slå fast att JCDecaux hade åtnjutit en besparing avseende hyror och avgifter vilket utgjorde en fördel.³⁵ Vad gällde invändningen om att hyror inte uppburits, upprepade tribunalen att efter ikraftträdandet av 1999 års avtal fick JCDecaux endast installera och nyttja utrustning för allmän plats på staden Bryssels territorium på de villkor som föreskrevs i detta avtal, enligt vilka bolaget skulle betala en hyra samt avgifter.³⁶ Beträffande att avgifter inte uppburits, underkände tribunalen bland annat JCDecauxs argument att då det saknades ett enhetligt skattesystem inom det nationella territoriet, eller inom regionen Bruxelles-Capitale (Brysselregionen), kunde de avgiftsföreskrifter som staden Bryssel antog inte utgöra ett referenssystem. Tribunalen angav att i den mån argumentet skulle uppfattas så, att det avsåg att åtgärden var selektiv, kunde det inte godtas. När det rör sig om ett individuellt stöd presumeras den ekonomiska fördelen nämligen vara selektiv.³⁷ Under alla omständigheter hade de belgiska myndigheterna, under det administrativa förfarandet, inte bestridit att dessa föreskrifter utgjorde referensskattesystemet.³⁸ Tribunalen fann även att kommissionen hade gjort en riktig bedömning när den fastställt att de avgiftsföreskrifter som staden Bryssel antagit från och med år 2001 borde ha tillämpats på de anordningar som bibehållits efter deras respektive slutdatum och att den avgiftsbefrielse som staden Bryssel tillämpat före beskattningsåret 2009 utgjorde ett undantag från referenssystemet som innebar en fördel med hjälp av statliga medel beviljad av denna stad.³⁹ Tribunalen slog fast att de båda domar som meddelats av Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Franskspråkiga förstainstansdomstolen i Bryssel, Belgien) den 4 november 2016,⁴⁰ i vilka fastställdes att JCDecaux inte var skyldigt att betala kommunala avgifter för reklamen avseende 1999 års avtal, saknade relevans för kvalificeringen av den aktuella åtgärden som statligt stöd.⁴¹

32. Beträffande den tredje grundens andra del, påpekade tribunalen bland annat att kommissionen hade angett skälen till att, enligt denna institution, den fördel som JCDecaux hade åtnjutit var större än vad de belgiska myndigheterna uppskattat.⁴² Vidare underkände den

³⁰ Punkterna 34–36 i den överklagade domen.

³¹ Dom av den 26 oktober 2016 (C-211/15 P, EU:C:2016:798).

³² Dom av den 24 juli 2003 (C-280/00, EU:C:2003:415). Tribunalen prövade i punkterna 66–75 i den överklagade domen mer detaljerat frågan om de villkor som hade fastställts i domen Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg. Den konstaterade att kommissionen inte hade gjort sig skyldig till någon felaktig bedömning genom att, i punkt 88 i det omtvistade beslutet, slå fast att 1984 års avtal var ett rent kommersiellt avtal, varför det första villkoret inte var uppfyllt.

³³ Se punkt 15 i detta förslag till avgörande.

³⁴ Punkterna 37–41 i den överklagade domen.

³⁵ Punkt 65 i den överklagade domen.

³⁶ Punkterna 48 och 49 i den överklagade domen.

³⁷ Punkt 53 i den överklagade domen.

³⁸ Punkt 54 i den överklagade domen.

³⁹ Punkt 61 i den överklagade domen.

⁴⁰ Domar av Tribunal de première instance de Bruxelles (Förstainstansdomstolen i Bryssel, Belgien) av den 4 november 2016 (RG 2012/9807/A + 2012/9808/A och RG 2012/14576/A och 2014/5965/A).

⁴¹ Punkt 63 i den överklagade domen.

⁴² Punkt 93 i den överklagade domen.

JCDecauxs argument att det var omöjligt att beräkna denna fördel samt att dess egen och staden Bryssels rätt till försvar hade åsidosatts, då den ansåg att dessa var grundade på den felaktiga premissen att bibehållandet och driften av de omtvistade anordningarna efter de föreskrivna slutdatumerna endast utgjorde en fördel i den mån de skulle fortsätta längre än vad kompensationsmekanismen kompenserade.⁴³

Förfarandet vid domstolen och parternas yrkanden

33. Genom inlägga som ingavs till domstolen den 17 november 2022 överklagade JCDecaux tribunalens dom. Bolaget har yrkat att domstolen ska upphäva den överklagade domen, bifalla de yrkanden som bolaget framställde i första instans och ogiltigförklara artiklarna 1–4 i det omtvistade beslutet samt förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna. Kommissionen har i sin svarsinlägga, som ingavs till domstolen kansli den 1 februari 2023, yrkat att domstolen ska ogilla överklagandet och förplikta JCDecaux att ersätta rättegångskostnaderna.

34. Vid förhandlingen den 17 januari 2024 utvecklade JCDecaux, CCB och kommissionen sina argument och besvarade domstolens skriftliga och muntliga frågor. CCB yrkade att överklagandet skulle ogillas men yttrade sig inte om rättegångskostnaderna.

Rättslig bedömning

35. JCDecaux har gjort gällande två grunder till stöd för sitt överklagande. Den första grunden avser att den överklagade domen är behäftad med en motsägelsefull motivering och med en felaktig rättstillämpning i tolkningen och tillämpningen av begreppet ekonomisk fördel i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF. Den andra grunden gäller en uppenbar missuppfattning av de faktiska omständigheterna och av de tillämpliga bestämmelserna.

Den första grunden för överklagandet

Parternas argument

36. JCDecaux har genom denna grund i huvudsak anfört att tribunalen, i den överklagade domen, angav en motstridig motivering och gjorde sig skyldig till en felaktig rättstillämpning genom att dra slutsatsen att det förelåg en ekonomisk fördel. JCDecaux har påpekat att tribunalen, i punkterna 31 och 40 i denna dom, återgav de konstateranden som Cour d'appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) hade gjort i sin dom av den 29 april 2016 enligt vilka "bolaget inte hade erhållit något uttryckligt tillstånd från staden Bryssel" och att det således "utan rättighet" hade utnyttjat ett flertal av de anordningar som angavs i bilaga 10 på stadens allmänna mark. Tribunalen drog "enbart på denna grund", i punkt 42 i nämnda dom, slutsatsen att JCDecauxs bibehållande och drift av de omtvistade anordningarna efter de slutdatum som föreskrevs i bilaga 10 utgjorde en ekonomisk fördel. Enligt JCDecaux var skälet till att Cour d'appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) konstaterade att dessa anordningar hade bibehållits "utan rättighet" att den hade fastställt att staden Bryssel inte hade

⁴³ Punkt 95 i den överklagade domen.

lämnat uttryckligt, eller underförstått, tillstånd att göra en ”omvandling”⁴⁴ av reklampelarna. Det kan emellertid inte, i avsaknad av ett beslut om ingripande av de offentliga myndigheterna, per definition föreligga ett statligt stöd, eftersom ett sådant kräver ”åtminstone” en positiv eller negativ handling av dessa myndigheter. Om det antas att JCDecaux har åtnjutit en fördel, skulle denna vara en följd av den omständigheten att bolaget ensamt har drivit de omtvistade anordningarna och därvid olagligen har nyttjat det offentliga rummet. Ett sådant beteende kan inte, utan en uppenbar motsägelse, utgöra grund för konstaterandet att det föreligger en ekonomisk fördel som har beviljats av de offentliga myndigheterna.

37. JCDecaux har, i andra hand, klandrat tribunalen för att ha behäftat den överklagade domen med ytterligare en motsägelse i motiveringen, genom att, i punkt 42 i denna dom, ha påstått att den fördel som den anser har beviljats av staden Bryssel utgjorde ett statligt stöd, även om bibehållandet av de omtvistade anordningarna var att anse som ”en kompensationsmekanism i 1984 års avtal”. JCDecaux har kritiserat att tribunalen inte dragit någon slutsats av detta påstående som ifrågasätter såväl den rättsliga kvalifikation som kommissionen har valt som metoden för beräkningen av det stödbelopp som ska återkrävas.⁴⁵ Denna dom leder nämligen till återkrav av den påstådda fördelen i dess helhet, det vill säga utan beaktande av de kostnader som JCDecaux har haft på grund av att vissa av de anordningar som anges i bilaga 10 togs bort för tidigt och den avtalsmässiga skada som bolaget lidit. Enligt JCDecaux skulle, om tribunalen erkänner att bibehållandet av de omtvistade anordningarna kunde utgöra en kompensation, den ekonomiska fördel som eventuellt har beviljats inte automatiskt kunna utgöra ett statligt stöd.

38. Kommissionen har, inledningsvis, gjort gällande att JCDecaux genom sina argument i huvudsak försöker uppnå en ny bedömning av de faktiska omständigheterna och särskilt av dess teori om kompensationsmekanismen, vilken hade underkänts av såväl den nationella domstolen som av tribunalen. En sådan ny bedömning av de faktiska omständigheterna omfattas emellertid inte av domstolens prövningsrätt inom ramen för ett överklagande.

39. Vidare har kommissionen återgett vissa överväganden som angavs i den överklagade domen, vilka har sammanfattats i punkterna 27–30 i detta förslag till avgörande, och gjort gällande att tribunalen gjorde en riktig bedömning när den fastställde att kompensationsmekanismen inte var relevant.

40. I övrigt har kommissionen, vad gäller JCDecauxs hänvisning till domen från Cour d’appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) av den 29 april 2016, påpekat att tribunalens bedömningar avseende den nationella rätten är faktiska bedömningar som, utom i situationer där den nationella rätten har missuppfattats, inte omfattas av domstolens prövningsrätt inom ramen för ett överklagande. JCDecaux har emellertid endast bestridit domens innehåll och räckvidd. Dessutom är det oriktigt att påstå att tribunalen enbart grundat sig på nämnda dom för att fastställa att en fördel föreligger. Beträffande JCDecauxs argument avseende påståendet att det inte föreligger något handlande från de offentliga myndigheternas sida, kan detta inte tas upp till sakprövning, på grund av att det avser villkoret att den aktuella åtgärden inte kan tillskrivas staten, ett villkor som inte bestridits i första instans. Under alla omständigheter är detta argument uppenbart ogrundat, eftersom förevarande mål rör ett negativt handlande från staden Bryssels sida som består i att ha låtit driften av de omtvistade anordningarna fortgå utan att försöka uppbära hyror och avgifter.

⁴⁴ Det framgår av domen av Cour d’appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) av den 29 april 2016 att JCDecaux, genom att hänföra till ”omvandlingsteorin”, avsåg förklara att bolaget ”endast hade bibehållit viss äldre utrustning efter dess slutdatum för att kompensera det för tidiga ersättandet av äldre utrustning som kunde stå kvar med ny sådan”.

⁴⁵ JCDecaux avser i detta hänseende närmare bestämt punkterna 83–89 i den överklagade domen.

41. Slutligen har kommissionen understrukit att kvalificeringen av en åtgärd som statligt stöd och beräkningen av dess belopp är två skilda frågor. Den anser att ett beaktande av teorin om kompensation inte kan medföra en sådan ”omprövning av mekanismen för beräkning av återkravet av stödet” som fastställts i det omtvistade beslutet. Kommissionen har tillagt att det, för att den omtvistade åtgärden inte skulle ha kvalificerats som statligt stöd, skulle ha krävts att staden Bryssel gjort en bedömning av den skada som JCDecaux anser sig ha lidit. Eftersom staden Bryssel inte har gjort någon sådan bedömning, motsvarar det stödbelopp som ska återkrävas de hyror och avgifter som JCDecaux skulle ha betalat under perioden för driften av de omtvistade anordningarna efter slutdatumet och fram till det att de faktiskt avlägsnades. Således skulle kompensationsmekanismen, även om den existerade, vilket inte är fallet, inte medföra någon ändring av varken den rättsliga kvalificeringen av den fördel som JCDecaux åtnjutit eller beräkningen av det stödbelopp som ska återkrävas.

Bedömning

42. Det ska erinras om att ett överklagande, enligt artikel 256.1 FEUF och artikel 58 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol, ska vara begränsat till rättsfrågor. Tribunalen är ensam behörig dels att fastställa de faktiska omständigheterna, utom då det av handlingarna i målet framgår att de fastställda omständigheterna är materiellt oriktiga, dels att bedöma dessa faktiska omständigheter. Bedömningen av de faktiska omständigheterna utgör inte, med undantag för då tribunalen har missuppfattat bevisningen, en rättsfråga som ska prövas av domstolen. När tribunalen har fastställt eller bedömt de faktiska omständigheterna är domstolen, enligt 256 FEUF, behörig att pröva den rättsliga kvalificeringen av dessa omständigheter och de rättsföljder som tribunalen har funnit att denna ska medföra.⁴⁶

43. I motsats till vad kommissionen har anfört, anser jag att de argument som JCDecaux har framfört till stöd för den första grunden inte har till syfte att få domstolen att göra en ny bedömning av de faktiska omständigheterna avseende kompensationsmekanismen eller nationell rättspraxis. Som JCDecaux har påpekat i sin svarsinlaga avser den ”grundläggande invändning” som bolaget har formulerat varken tribunalens bedömning av de faktiska omständigheterna eller dess tolkning av den nationella rätten, utan gäller att motiveringen i den överklagade domen skulle vara behäftad med en ”grundläggande motsägelse”. Det ska i detta hänseende erinras om att enligt fast rättspraxis är frågan huruvida skälen i en dom från tribunalen är motsägelsefulla en rättsfråga som kan åberopas i ett mål om överklagande.⁴⁷

44. Den motsägelse i motiveringen som JCDecaux har gjort gällande i huvudsak utgörs av att tribunalen inte samtidigt kunde dels påpeka, med hänvisning till domen från Cour d’appel av den 29 april 2016, att bolaget ”utan rättighet” hade utnyttjat de omtvistade anordningarna, dels bekräfta kommissionens slutsats att det förelåg ett statligt stöd, vilket per definition innebär ett beslut eller ingripande av offentliga myndigheter genom vilket en fördel beviljats. Beträffande den motsägelse i motiveringen som JCDecaux har gjort gällande i andra hand, har tribunalen enligt bolaget, i punkt 42 i den överklagade domen, angett att den påstådda fördelen utgjorde ett statligt stöd samtidigt som den medgav att bibehållandet av de omtvistade anordningarna kunde vara en kompensationsmekanism i 1984 års avtal. Enligt min uppfattning har JCDecaux inte, genom dessa argument, ifrågasatt varken innehållet i eller räckvidden av domen från Cour d’appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) av den 29 april 2016, såsom de

⁴⁶ Dom av den 12 maj 2022, Klein/kommissionen (C-430/20 P, EU:C:2022:377, punkt 39 och där angiven rättspraxis).

⁴⁷ Dom av den 16 juli 2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/kommissionen (C-385/07 P, EU:C:2009:456, punkt 71 och där angiven rättspraxis).

konstaterats av tribunalen. Tvärtom har bolaget åberopat dessa konstateranden till stöd för de argument som den framfört i huvudsak. Vidare kan det konstateras att även om JCDecaux, i sina inlagor, återigen har bekräftat att kompensationsmekanismen existerade har bolaget emellertid inte på något sätt bestridit de bedömningar som framfördes i punkterna 25, 26 och 34–41 i den överklagade domen och som validerar kommissionens slutsats att denna mekanism, under förutsättning att den existerar, inte utesluter att JCDecaux har beviljats en fördel.

45. Jag anser vidare att det saknas stöd även för den andra invändningen om rättegångshinder som kommissionen anfört. Genom denna invändning gör kommissionen gällande att JCDecaux, genom sitt argument om att det inte förelåg något handlande från de offentliga myndigheternas sida, för första gången i samband med i överklagandet har bestridit att den omtvistade åtgärden kan tillskrivas staten. Även om detta argument inte förefaller ha anförts av JCDecaux vid tribunalen i denna formulering, framgår det emellertid av överklagandet att det inte utgör en självständig ny rättslig grund som ska avvisas på grund av att den har gjorts gällande för första gången, utan endast ett argument som har framförts till stöd för en rättslig grund som avser en påstådd motsägelse i de resonemang som lett tribunalen att bekräfta att det förelåg ett statligt stöd.

46. Jag instämmer emellertid inte med JCDecauxs påstående att det var ”enbart på grundval av” de aktuella konstaterandena från Cour d’appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) som tribunalen drog slutsatsen att det förelåg en ekonomisk fördel i det aktuella fallet. Vid en granskning av bedömningen av den första grunden som gjordes gällande vid tribunalen⁴⁸ framgår att tribunalen ansåg att den omständigheten att JCDecaux hade bibehållit och fortsatt driften av de omtvistade anordningarna efter deras respektive slutdatum enligt bilaga 10, utan att betala hyror eller avgifter, medförde en lättnad av de kostnader som normalt skulle ha ingått i bolagets budget. Denna bedömning grundade sig bland annat på en granskning av bestämmelserna i 1984 års avtal och 1999 års avtal, inbegripet bilaga 10, relevanta bestämmelser i staden Bryssels avgiftsföreskrifter som nämndes i det omtvistade beslutet och yttranden som lämnats av de belgiska myndigheterna under det administrativa förfarandet. Vidare ansåg tribunalen att den av dessa myndigheter och JCDecaux påstådda kompensationsmekanismen inte uteslöt att en fördel förelåg, av de skäl som sammanfattats i punkterna 27–30 i detta förslag till avgörande. De hänvisningar som tribunalen gjorde i detta sammanhang till konstaterandena från Cour d’appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) utgör således endast en omständighet bland andra som beaktats vid slutsatsen att en sådan fördel förelåg.

47. Jag anser inte det finns stöd för att någon av de båda motsägelser i motiveringen som JCDecaux har gjort gällande.

48. För det första konstaterade Cour d’appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien), i domen av den 29 april 2016, visserligen att JCDecaux inte hade erhållit ”något uttryckligt tillstånd från staden Bryssel att göra en ’omvandling’ av reklamordningarna” och att ”avsaknaden av reaktion från [denna stad] beträffande bibehållandet av reklamutrustningen efter respektive slutdatum [kunde] tolkas som en säker och tyst överenskommelse med den offentliga myndigheten om att avvika från de överenskomna slutdatumen för varje anordning”. Det ska emellertid erinras om att Cour d’appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien), i denna dom, gjorde sin prövning enbart mot bakgrund av loi belge du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l’information et la protection du consommateur (den belgiska lagen av den 14 juli 1991 om handelsbruk samt om konsumentinformation

⁴⁸ Punkterna 17–76 i den överklagade domen.

och konsumentskydd),⁴⁹ när den hade att avgöra huruvida den omständigheten att JCDecaux hade bibehållit och fortsatt driften av vissa anordningar utan att förfoga över nödvändiga tillstånd i den mening som avses i artikel 94 i denna lag utgjorde ett handlande i strid med god affärssed som kunde skada de kommersiella intressena för dess konkurrent CCB. I detta sammanhang anser jag att slutsatserna från Cour d'appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) ska tolkas så, att de hänför till en avsaknad av tillstånd i den mening som avses i den belgiska förvaltningsrätten.⁵⁰ Detta utesluter på intet sätt, mot bakgrund av de unionsrättsliga bestämmelserna om statligt stöd,⁵¹ att staden Bryssels negativa, eller åtminstone passiva, attityd, vilken bestod i att trots sin kännedom om JCDecauxs bibehållande och drift, inom stadens territorium, av ett antal reklamordningar efter de föreskrivna slutdatumerna inte invända mot detta samt, framför allt, att avstå från att ta ut hyror och avgifter som normalt skulle ha uppburits, kan anses utgöra ett statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF.⁵² Det ska tilläggas att JCDecaux inte med framgång kan hävda, såsom det gjort i repliken, att kommissionen, genom att i svarsinlagan ha kvalificerat detta beteende från staden Bryssels sida som ett "negativt handlande", har framfört ett nytt argument i samband med överklagandet. Kommissionen har nämligen därvid endast svarat på ett argument som JCDecaux framfört till stöd för huvudinvändningen inom ramen för sin första grund.

49. För det andra anser jag, när det gäller den påstådda motsägelsen i motiveringen som gjorts gällande i andra hand, att denna grundar sig på en felaktig tolkning från JCDecauxs sida av punkt 42 i den överklagade domen. Som kommissionen bekräftade vid förhandlingen, till svar på en fråga från domstolen, var det som tribunalen önskade uttrycka på denna punkt att, under förutsättning att det fastställs att en kompensationsmekanism faktiskt existerade och att staden Bryssel hade en vilja att ansluta sig till den, detta inte innebar ett hinder för att dra slutsatsen att JCDecaux hade åtnjutit en ekonomisk fördel, bland annat eftersom denna mekanism inte uppfyllde det första villkoret enligt domen Altmark Trans et Regierungspräsidium Magdeburg⁵³ och inte kunde betraktas som ett normalt beteende av en marknadsekonomisk aktör. Detta framgår i övrigt tydligt vid en jämförande läsning av punkt 42 i den överklagade domen och de överväganden som den föregås av.⁵⁴ Då tribunalen fastställt att den åberopade kompensationsmekanismen inte var relevant, kan den inte heller klandras för att inte mot bakgrund av denna mekanism ha omprövat det omtvistade beslutets metod för beräkning av det stöd som ska återkrävas.

50. Mot bakgrund av det ovan anförda anser jag att den första grunden kan tas upp till sakprövning, men att den inte kan leda till bifall av överklagandet.

⁴⁹ *Moniteur belge* av den 29 augusti 1991.

⁵⁰ Cour d'appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) angav i denna dom bland annat att "installerande av utrustning på allmän plats och driften av denna i reklamsyfte kräver myndighetstillstånd, vilket kan ges i olika former. I avsaknad av tillstånd sker installerandet och driften utan rättighet och är således olagliga". Den erinrade vidare om att "[v]arje anordning ska omfattas av ett tillstånd som utfärdas för en viss plats och en bestämd varaktighet" samt att "[t]illstånden och anordningarna är inte utbytbara efter innehavarens gottfinnande". I övrigt påpekade Cour d'appel att "CCB [riktade] sin talan mot [JCDecaux], som var upphovsman till det omtvistade handlandet, och inte mot staden Bryssel" och att "det inte, i det aktuella fallet, [rörde sig] om att kontrollera det sätt på vilket [denna stad genomförde] 1984 års avtal och 1999 års offentliga upphandling".

⁵¹ Cour d'appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) påpekade i sin dom av den 29 april 2016, att det inte ankommer på rätten att "pröva huruvida [JCDecaux] uppburit statligt stöd eller att göra någon värdering av ett sådant".

⁵² Dom av den 12 oktober 2000, Spanien/kommissionen (C-480/98, EU:C:2000:559, punkterna 19–21). Se även punkt 68 i kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 FEUF.

⁵³ Dom av den 24 juli 2003 (C-280/00, EU:C:2003:415).

⁵⁴ Se punkterna 25, 26, 28–41, och 68–75 i den överklagade domen. JCDecaux har inte, inom ramen för detta överklagande, ifrågasatt de överväganden genom vilka tribunalen såtillvida fastställde att den påstådda kompensationsmekanismen inte var relevant.

Den andra grunden för överklagandet

Parternas argument

51. Genom denna grund, som utgörs av två delar, har JCDecaux gjort gällande att tribunalen har gjort sig skyldig till en uppenbar missuppfattning av de faktiska omständigheterna och de tillämpliga bestämmelserna, när den slog fast att de omtvistade anordningar som hade bibehållits efter de slutdatum som föreskrevs i bilaga 10, i kraft av själva sakförhållandet (*ipso facto*) omfattades av de rättsliga bestämmelserna i 1999 års avtal och att hyror och skatter följaktligen skulle tas ut för dem.

52. Såvitt avser den första delgrunden, har JCDecaux bestridit tribunalens överväganden i punkterna 29–30 i den överklagade domen. Bolaget har, i detta hänseende, inledningsvis gjort gällande att de anordningar som installerats enligt 1984 års avtal, enligt ”grundläggande avtalsrättsliga principer” fortsatte att regleras av detta avtal fram till dess att de faktiskt avlägsnades, även om detta avlägsnande ägde rum efter de slutdatum som angavs i bilaga 10, förblev dess egendom och att de inte omfattades av någon skyldighet att betala hyror eller avgifter.⁵⁵ JCDecaux har understrukt att det var som ersättning för en betydande investering, vilken utgjordes av design, tillverkning, installation och underhåll av de busskurer och den informationsutrustning för allmän plats som ställts till staden Bryssels förfogande, som bolaget gavs rätten att nyttja dessa i reklamsyfte, och att den ekonomiska jämvikten i detta avtal grundade sig på specifika avtalsskyldigheter. Vidare har JCDecaux anfört att ingen bestämmelse i 1999 års avtal föreskriver något automatiskt avlägsnande av de anordningar som omfattas av 1984 års avtal eller av någon annan existerande utrustning för allmän plats. Tvärtom föreskrivs det tydligt i 1999 års avtal att de anordningar som installerades år 1999 får, och till och med ska, samexistera med dem som anges i bilaga 10, utan att de avtalsbestämmelser som är tillämpliga på dessa sistnämnda anordningar ändras. JCDecaux har tillagt att det inte heller fanns någon skyldighet att, anordning för anordning och på samma platser,⁵⁶ ersätta de anordningar som omfattades av 1984 års avtal med nya anordningar som omfattades av 1999 års avtal. Bibehållandet av vissa anordningar som omfattades av 1984 års avtal och som tillhörde JCDecaux kunde, följaktligen, inte ha inneburit att bolaget kunde undvika att installera och nyttja andra anordningar som tillhörde staden Bryssel. Slutligen har JCDecaux påpekat att dessa avtal innehöll betydande skillnader beträffande den underliggande ekonomiska logiken och deras respektive villkor. Enligt JCDecaux saknade tribunalen grund för att ”hypotetiskt anta” att bolaget, om det hade avlägsnat de omtvistade anordningarna vid de slutdatum som angavs i bilaga 10, på samma platser skulle ha installerat ett identiskt antal anordningar som omfattades av 1999 års avtal och skulle ha betalat hyror och avgifter till staden Bryssel motsvarande betydligt annorlunda prestationer, som omfattades av detta sistnämnda avtal. JCDecaux har, i repliken, tillagt att det framgår av kommissionens argument i svarsinlagan att den överklagade domen är motsägelsefullt motiverad, eftersom det inte samtidigt går att påstå att de anordningar som installerats enligt 1984 års avtal omfattas av andra bestämmelser än 1999 års avtal och att staden Bryssel för dessa anordningar borde ha tagit ut de hyror och avgifter som föreskrivs i detta avtal.

⁵⁵ Enligt JCDecaux skulle staden Bryssel på sin höjd kunnat ha väckt talan vid domstol om ett avlägsnande av de omtvistade anordningarna och/eller skadestånd. Vidare hade staden Bryssel, på JCDecauxs bekostnad, kunnat ta ut den specifika avgift som den specifikt införde den 17 september 2001 i händelse av nyttjande av offentlig plats i reklamsyfte.

⁵⁶ JCDecaux har, i detta hänseende, påpekat att utvecklingen av dessa platser i logistiskt hänseende och såvitt gäller stadsplaneringsregleringar ofta har gjort det nödvändigt att hitta nya placeringar.

53. Som andra delgrund har JCDecaux gjort gällande att tribunalen, i punkterna 53, 54 och 56 i den överklagade domen, har gjort sig skyldig till en missuppfattning av de tillämpliga bestämmelserna beträffande uttagandet av en avgift för driften av de omtvistade anordningarna som bibehållits efter de slutdatum som föreskrivs i bilaga 10.

54. JCDecaux har i detta hänseende, för det första, hävdatt att tribunalen gjort en ”icke-berättigad tolkning av de tillämpliga bestämmelserna” och därefter, i punkt 54 i den överklagade domen, dragit slutsatsen att kommissionen inte hade gjort sig skyldig till någon felaktig bedömning genom att som referenssystem använda staden Bryssels avgiftsföreskrifter som nämns i punkt 56 i denna dom och att grunda denna slutsats på att de belgiska myndigheterna, under det administrativa förfarandet, inte hade bestridit att dessa föreskrifter utgjorde referensskattesystemet avseende avgifter för utnyttjande av reklamanordningar i staden Bryssel. Tribunalen underlät således att beakta att kommunerna åtnjuter en skattemässig autonomi, som stadgas i artikel 170.4 i den belgiska konstitutionen⁵⁷ och att det således inte existerade någon enhetlig skattereglering för nationens territorium eller ens för regionen Bruxelles-Capitale. Staden Bryssel införde för övrigt avgiftsföreskrifter avseende reklam först från år 2001. JCDecaux drar av detta slutsatsen att tribunalen inte kunde anse att enbart de avgiftsföreskrifter för denna stad som kommissionen åsyftade utgjorde ett referenssystem, särskilt eftersom det framgår av två domar från Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Franskspråkiga förstainstansdomstolen i Bryssel, Belgien) av den 4 november 2016⁵⁸ att de reklamanordningar som omfattades av 1999 års skulle vara befriade från reklamskatt.

55. Vidare har JCDecaux gjort gällande att den omständigheten att bolaget inte behövde betala skatt för de anordningar som det nyttjade i reklamsyfte i staden Bryssel inte kan utgöra en selektiv fördel, eftersom CCB under flera år inte hade några liknande anordningar som omfattades av någon sådan skatt. JCDecaux har tillagt att när CCB senare nyttjade liknande anordningar i denna stat, bestred detta bolag lagligheten av avgiftsföreskriften av den 15 december 2008 vid de belgiska domstolarna, vilka förklarade att föreskrifterna stred mot konstitutionen och ogiltigförklarade de skatter som tagits ut av denna konkurrent för år 2009. JCDecaux har, i detta hänseende, hänvisat till en dom från Cour d’appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) av den 4 september 2018, som bolaget av en tillfällighet fått kännedom om och som efter överklagande fastställdes i en dom från Cour de Cassation (Högsta domstolen, Belgien) av den 1 oktober 2021.⁵⁹

56. Kommissionen har, för det första, gjort gällande att JCDecaux, genom sina argument, i realiteten har försökt uppnå en omprövning av de faktiska omständigheterna, utan att bevisa att tribunalen har missuppfattat de faktiska omständigheterna. Under alla omständigheter saknas stöd för båda delarna av den andra grunden. När det gäller den första delgrunden, har kommissionen medgett att 1999 års avtal inte innehåller någon bestämmelse som föreskriver att de reklamanordningar som omfattas av 1984 års avtal automatiskt ska avlägsnas. De anordningar som installerats med stöd av 1984 års avtal och som är inskrivna i bilaga 10 omfattas fortfarande av bestämmelserna i detta avtal, även efter ikraftträdandet av 1999 års avtal, men endast fram till de datum för avlägsnande som föreskrivs i denna bilaga. Vad tribunalen har angett i punkt 29 i den överklagade domen och som förtydligats i punkterna 48 och 49 i denna dom, är att JCDecaux borde ha betalat hyror för driften av dessa sistnämnda anordningar, såsom var fallet med driften av dem som omfattas av 1999 års avtal. Slutsatsen i punkt 30 i den överklagade domen är således

⁵⁷ I denna bestämmelse föreskrivs följande: ”Ingen avgift eller skatt får fastställas av agglomerationen, kommunförbundet eller kommuner på annat sätt än genom beslut av deras råd.”

⁵⁸ Domar av Tribunal de première instance de Bruxelles (Förstainstansdomstolen i Bryssel, Belgien) av den 4 november 2016 (RG 2012/9807/A + 2012/9808/A och RG 2012/14576/A och 2014/5965/A).

⁵⁹ Dom nr F.19.0012.F från Cour de cassation (Högsta domstolen, Belgien) av den 1 oktober 2021 (BE:CASS:2021:ARR.20211001.1F.7).

välgrundad. Genom denna angav tribunalen på intet sätt att de omtvistade anordningarna som bibehållits efter de föreskrivna slutdatumen i kraft av själva sakförhållandet (*ipso facto*) måste omfattas av de tillämpliga bestämmelserna för 1999 års avtal. Beträffande den andra delgrunden har kommissionen, för det första, anfört att JCDecauxs argument avseende artikel 170.4 i den belgiska konstitutionen inte kan tas upp till sakprövning, eftersom en tolkning av den nationella rätten utgör en bedömning avseende de faktiska omständigheterna som enbart omfattas av tribunalens prövningsrätt. Dessutom bestred de belgiska myndigheterna inte, under det administrativa förfarandet, att staden Bryssels avgiftsföreskrifter utgjorde referenssystemet. Vidare har kommissionen, med hänvisning till punkt 63 i den överklagade domen, hävdade att den inte underlåtit att beakta de båda domarna från Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Franskspråkiga förstainstansdomstolen i Bryssel, Belgien) den 4 november 2016, utan att den uteslutit att de skulle vara relevanta för analysen av begreppet statligt stöd, eftersom de avsåg den utrustning för allmän plats som omfattades av 1999 års avtal och tillhörde staden Bryssel. Slutligen har kommissionen anfört att den omständigheten att CCB hade åtnjutit en skattebefrielse i andra kommuner i Belgien inte är relevant för analysen av den ekonomiska fördel som JCDecaux har åtnjutit.

Bedömning

57. Utöver vad som redan har anförts i punkt 42 i detta förslag till avgörande, har domstolen preciserat att bedömningen av de faktiska omständigheterna och bevisningen – med förbehåll för det fall de har missuppfattats – inte utgör en rättsfråga som i sig är underställd domstolens prövning i ett mål om överklagande. En sådan missuppfattning föreligger när bedömningen av den befintliga bevisningen framstår som uppenbart felaktig utan att någon ny bevisning har beaktats. Det ska utifrån handlingarna i målet vara uppenbart att tribunalen missuppfattat bevisningen eller de faktiska omständigheterna, utan att domstolen behöver göra en ny bedömning därav.⁶⁰ En sådan missuppfattning föreligger bland annat när tribunalen uppenbart har överskridit ramarna för en rimlig bedömning av bevisningen.⁶¹

58. I förevarande mål har JCDecaux, som första delgrund, gjort gällande att tribunalens slutsats, i punkt 30 i den överklagade domen, att ”den omständigheten att [bolaget] fortsatte att utnyttja vissa anordningar som angavs i bilaga 10 enligt de villkor som angavs i 1984 års avtal efter de slutdatum som föreskrivs i denna bilaga medförde att [det] kunde undvika att installera och utnyttja nya anordningar som omfattades av 1999 års avtal och, följaktligen, betala de hyror och avgifter som bolaget skulle ha betalat, enligt detta sistnämnda avtal”, bygger på en uppenbar missuppfattning av de faktiska omständigheterna och de tillämpliga bestämmelserna. Det framgår av denna punkt 30 att denna slutsats grundar sig på det resonemang i tre steg som tribunalen förde i punkt 29 i den överklagade domen.

59. I detta hänseende anser jag för det första att tribunalen, i motsats till vad JCDecaux har påstått, inte har missuppfattat de faktiska omständigheterna genom att, i det första steget, i punkt 29 i den överklagade domen ange att ”[d]et är nämligen ostridigt mellan parterna att [bolaget], efter att ha ingått 1999 års avtal, inom staden Bryssels territorium endast kunde installera och utnyttja utrustningen för allmän plats på de villkor som föreskrevs i detta avtal, enligt vilka bolaget skulle betala en hyra och avgifter”. Tvärtom visar flera av handlingarna i målet tydligt att detta övervägande är välgrundat. Som jag kommer att redogöra för i punkt 60 i

⁶⁰ Dom av den 23 mars 2023, PV/kommissionen (C-640/20 P, EU:C:2023:232, punkterna 77 och 78 samt där angiven rättspraxis).

⁶¹ Dom av den 2 oktober 2014, Strack/kommissionen (C-127/13 P, EU:C:2014:2250, punkt 79), och dom av den 16 februari 2017, Hansen & Rosenthal och H&R Wax Company Vertrieb/kommissionen (C-90/15 P, EU:C:2017:123, punkt 48).

detta förslag till avgörande, upphörde för det första 1984 års avtal således att vara tillämpligt efter de slutdatum som föreskrevs i bilaga 10. För det andra kunde, från år 1999, installering och drift av nya anordningar i staden Bryssel endast ske inom ramen för de bestämmelser som föreskrevs i 1999 års avtal. Det ska i detta hänseende påpekas att artikel 1 g i det särskilda förfrågningsunderlaget,⁶² såsom kommissionen erinrade om vid förhandlingen, föreskrev en exklusivitet, för den anbudsgivare som vunnit upphandlingen – i det aktuella fallet JCDecaux – avseende driften av reklamanordningar i staden Bryssel under hela varaktigheten av detta avtal. Endast de bestämmelser som föreskrevs i detta avtal var således tillämpliga.

60. Vidare anser jag att JCDecaux inte har visat att det andra steget i tribunalens resonemang, i punkt 29 i den överklagade domen, i vilken det anges att "[e]nligt bilaga 10 kunde [bolaget], som ett undantag från klausulerna i 1999 års avtal, fortsätta att utnyttja de anordningar som angavs i denna bilaga på de villkor som föreskrevs i 1984 års avtal, det vill säga utan att betala vare sig hyra eller avgift, men endast fram till de slutdatum som avgavs i denna bilaga", bygger på en uppenbart felaktig bedömning av de faktiska omständigheterna eller av bevisningen. Det framgår av JCDecauxs argument att bolaget endast har bestridit detta övervägande i den mån de anläggningar som föreskrevs i bilaga 10 fortfarande, enligt bolaget, omfattades av bestämmelserna i 1984 års avtal fram till dess att de faktiskt avlägsnades, även om detta skedde efter dessa slutdatum. Som kommissionen med fog har påpekat, finns det emellertid ingen handling i målet som styrker, och än mindre på ett uppenbart sätt bekräftar, detta resonemang. Tvärtom motsäger vissa av dessa handlingar det direkt. Det ska erinras om Cours d'appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien), i sin dom av den 29 april 2016, slog fast att JCDecauxs drift av de omtvistade anordningarna efter deras respektive slutdatum hade skett utan rättighet, vilket, enligt min uppfattning, principiellt utesluter att denna drift kunde omfattas av 1984 års avtal. Vidare förefaller det förhållandet att bilaga 10 föreskrev ett specifikt slutdatum för var och en av de anordningar som fanns uppräknade i denna bero på att var och en av dessa anordningar, senast detta datum, skulle avlägsnas från den plats där den placerats och att bestämmelserna i 1984 års avtal från detta datum inte längre var tillämpliga på den. Med andra ord var det endast fram till dessa slutdatum som de anordningar som anges i bilaga 10 fick samexistera med dem som hade inrättats enligt 1999 års avtal utan att de avtalsbestämmelser som var tillämpliga på de första anordningarna ändrades. Ett sådant synsätt, vilket är långt ifrån i strid med "grundläggande avtalsrättsliga principer", såsom JCDecaux har gjort gällande, förefaller i realiteten vara den enda lösning som är förenlig med dessa principer.

61. Slutligen anser jag att JCDecaux inte heller har styrkt att tribunalen, genom att, i det tredje steget, i punkt 29 i den överklagade domen ange att de anordningar som anges i denna bilaga efter de slutdatum som föreskrivs i bilaga 10 "skulle ersättas av nya anordningar som omfattas av 1999 års avtal, och således underställas skyldigheten att betala avgifter och hyror", har gjort en uppenbart felaktig bedömning av bevisningen. Vad tribunalen avsåg uttrycka genom dessa uttalanden, var enligt min uppfattning endast att JCDecaux, efter dessa datum, dels måste ha avlägsnat de anordningar som anges i bilaga 10, dels måste ha installerat nya anordningar i enlighet med bestämmelserna i 1999 års avtal. I detta sistnämnda hänseende, ska det påpekas att det framgår av den beställningssedel som ingick i 1999 års avtal att JCDecaux hade åtagit sig att "noggrant iaktta alla upphandlingens villkor", däribland installerandet av 280 reklampelare för hela staden Bryssel, "inom åtta månader från det att beställningen mottagits". I motsats till vad JCDecaux har påstått, tror jag inte att tribunalen för den sakens skull ansåg att det, inom ramen för detta villkor, förelåg en skyldighet att "automatiskt" och "på varje plats där en anordning

⁶² Som har följande lydelse: "Den upphandlande myndigheten åtar sig att, under upphandlingens varaktighet, inte få utfört eller tillåta några prestationer som avser utrustning som omfattar reklampelare som är identiska eller analoga med dem som beskrivs i detta särskilda förfrågningsunderlag, av andra entreprenörer eller genom sina egna avdelningar. Detta gäller för hela dess territorium."

fanns” ersätta var och en av de omtvistade anordningarna med ett motsvarande antal anordningar som omfattades av 1999 års avtal.⁶³ Kommissionen grundade sig för övrigt inte på någon sådan hypotes i det omtvistade beslutet.

62. Jag anser att tribunalens slutsats i punkt 30 i den överklagade domen, som har återgetts i punkt 58 i detta förslag till avgörande, endast är en logisk följd av de överväganden som angetts i punkterna 59–61 ovan och kan således inte anses bygga på en uppenbart felaktig bedömning av de faktiska omständigheterna eller av bevisningen. Enligt min uppfattning och i motsats till vad JCDecaux har hävdat, ansåg inte tribunalen, när den i nämnda punkt 30 förklarade att detta bolag således hade kunnat undvika att betala de hyror och avgifter som det borde ha erlagt enligt 1999 års avtal, att de omtvistade anordningarna som bibehållits och nyttjats efter de slutdatum som angavs i bilaga 10 i kraft av själva sakförhållandet (*ipso facto*) omfattades av bestämmelserna i 1999 års avtal. Som kommissionen har angett i sina inlagor till domstolen och vid förhandlingen, omfattades dessa anordningar juridiskt varken av 1984 års avtal eller av 1999 års avtal. Som bland annat har konstaterats av de belgiska domstolarna, var det olagligen som de omtvistade anordningarna bibehölls och nyttjades efter deras respektive slutdatum. Mot bakgrund av dessa faktiska omständigheter, som gjorde det möjligt för JCDecaux att uppbära betydande reklamintäkter utan att behöva betala hyror eller avgifter, ankom det på kommissionen att, i syfte att bedöma huruvida det förelåg en fördel, för att återge det uttryck som den använde vid förhandlingen, godta ett ”kontrafaktiskt scenario”.⁶⁴ Enligt min uppfattning, har tribunalen inte uppenbart överskridit ramarna för en rimlig bedömning av de faktiska omständigheterna och bevisningen genom att, i detta hänseende, godta det ”scenario” som kommissionen fastställt och som består i att, genom hänvisning, tillämpa det regelverk som är i kraft vid tidpunkten för de omtvistade faktiska omständigheterna, det vill säga bestämmelserna i 1999 års avtal. Det ska nämligen erinras om att det, mot bakgrund av den exklusivitetsklausul som detta avtal innehåller, rör sig om de enda bestämmelser som är tillämpliga på drift, i reklamsyfte, av anordningar av den aktuella sorten på allmän plats i staden Bryssel.

63. Det ska tilläggas, såsom kommissionen och CCB påpekade vid förhandlingen, att den omständigheten att en överlåtelse av utrustning för allmän plats sker till förmån för staden Bryssel inte, inom ramen för 1999 års avtal, till skillnad från 1984 års avtal, i sig är avgörande när det gäller frågan om betalning av hyror. Det rör sig nämligen i förevarande mål inte om hyror för själva uthyrningen av utrustningen för allmän plats, utan för nyttjandet av reklampelare i offentlig miljö.⁶⁵

64. Den andra delgrunden riktar sig mot punkterna 53, 54 och 56 i den överklagade domen och avser att tribunalen har missuppfattat de tillämpliga bestämmelserna när det gäller fastställandet av ett referenssystem och beskattningen av nyttjandet av de omtvistade anordningarna.

65. Det ska inledningsvis påpekas att det, liksom redan var fallet vid tribunalen, inte tydligt framgår av de argument som JCDecaux har framfört till stöd för denna andra delgrund om bolaget ifrågasätter övervägandena avseende huruvida en ekonomisk fördel föreligger eller de

⁶³ Det ska påpekas att det, i beställningssedeln, även föreskrevs att ”[n]är det gäller att ersätta den befintliga utrustningen med en ny modell av busskurer eller med en reklampelare, [har JCDecaux åtagit sig] att utföra ersättningsarbetet inom 48–72 timmar beroende på väderförhållandena”. Denna beställningssedel åtföljs av en bilaga vilken ”innehåller de detaljerade förteckningarna över de befintliga busskurernas och reklampelarnas placeringar, i syfte att ... göra det möjligt [för JCDecaux] att upprätta [sitt] installeringsförslag, med beaktande av den befintliga utrustningens placering och datumen för avlägsnandet av de befintliga anordningarna”.

⁶⁴ Se punkt 67 i kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 FEUF: ”För att bedöma detta bör företagets ekonomiska situation efter åtgärden jämföras med dess ekonomiska situation om åtgärden inte hade vidtagits”.

⁶⁵ Vid förhandlingen anförde CCB, utan att JCDecaux bestred detta, att JCDecaux i reklamsyfte, i grannkommunen Uccle (Belgien), nyttjade anordningar som installerats på allmän plats som CCB ägde och, för detta nyttjande, betalade hyror.

överväganden som avser huruvida åtgärden är selektiv.⁶⁶ Under förutsättning att det är det andra alternativet som är aktuellt, anser jag att det finns stöd för slutsatsen, i punkt 53 i den överklagade domen – det vill säga att JCDecauxs argument inte kan godtas, eftersom det, när det rör sig om ett individuellt stöd, presumeras att den ekonomiska fördelen är selektiv.⁶⁷ Det rör sig i förevarande mål om ett individuellt stöd och inte om någon allmän stödordning.

66. Under alla omständigheter anser jag att JCDecaux inte har lämnat någon uppgift som på ett uppenbart sätt visar att tribunalen, i de kritiserade punkterna i den överklagade domen, har missuppfattat innehållet i den relevanta nationella rätten eller har gjort några konstateranden eller bedömningar som strider mot innehållet i denna rätt.

67. Beträffande punkt 54 i den överklagade domen, tycks det inte följa av JCDecauxs argument att bolaget ifrågasätter tribunalens själva konstaterande att de belgiska myndigheterna inte, under det administrativa förfarandet, hade bestridit att staden Bryssels avgiftsföreskrifter utgjorde referensskattesystemet avseende avgifter för utnyttjande av reklamanordningar i staden Bryssel. Under alla omständigheter anser jag att tribunalen, genom att godkänna kommissionens ståndpunkt, som bestod i att fastställa dessa avgiftsföreskrifter som referenssystem, inte har gjort en bedömning som uppenbart strider mot artikel 170.4 i den belgiska konstitutionen. Visserligen stadgas i denna bestämmelse en skattemässig autonomi för kommunerna i Belgien, varför beskattningssystemet för driften av reklamanordningar kan variera från en kommun till en annan, men jag kan inte se på vilket sätt detta skulle kunna hindra kommissionen från att, för att fastställa huruvida det föreligger en fördel i det aktuella fallet, endast beakta de skattebestämmelser som är tillämpliga inom staden Bryssel.

68. Vad gäller det argument som JCDecaux har framfört med hänvisning till de båda domarna från Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Franskspråkiga förstainstansdomstolen i Bryssel, Belgien) den 4 november 2016, delar jag kommissionen uppfattning att tribunalen, i punkt 63 i den överklagade domen, inte har missuppfattat dessa, utan har fastställt att de inte är relevanta för kvalificeringen av den aktuella åtgärden som statligt stöd. I dessa domar angav Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Franskspråkiga förstainstansdomstolen i Bryssel, Belgien) att JCDecaux inte var skyldigt att betala den avgift för reklamanordningar som föreskrivs i avgiftsföreskrifterna av den 20 december 2010 och av den 5 december 2011, eftersom artikel 9 första strecksatsen i dessa avgiftsföreskrifter föreskriver att de reklamanordningar som tillhör staden Bryssel är befriade från denna avgift. Även om de anordningar som omfattades av 1999 faktiskt var staden Bryssels egendom, var detta emellertid inte fallet med dem som omfattades av 1984 års avtal, vilka var JCDecauxs egendom. Beträffande de omtvistade anordningarna som detta bolag behöll på plats och fortsatte att nyttja efter de slutdatum som föreskrivs i bilaga 10, fortsatte de att vara bolagets egendom, men driften av dem reglerades, såsom anges i punkt 60 i detta förslag till avgörande, inte längre av 1984 års avtal. Efter dessa slutdatum omfattades de således av de avgiftsföreskrifter som staden Bryssel antagit från år 2001. Tribunalen kan således inte klandras för någon uppenbar missuppfattning av de gällande nationella bestämmelserna eller av den nationella rättspraxis som rör dem.

⁶⁶ Kommissionen hade redan, i sin svarsinlägga i målet vid tribunalen, gjort en sådan invändning. JCDecaux svarade i repliken att kommissionens argument inte avsåg huruvida åtgärden var selektiv och att bolaget, genom sin ansökan "endast och på ett tydligt sätt hade bestridit att kommissionens tillämpning av 2001 års avgiftsföreskrifter på stadens reklamanordningar var relevant för att fastställa huruvida det förelåg en fördel för JCDecaux (vilket inte var fallet) och som grund för beräkningen av beloppet av det eventuella stöd som skulle återkrävas av den belgiska staten".

⁶⁷ Dom av den 4 juni 2015, kommissionen/MOL (C-15/14 P, EU:C:2015:362, punkt 60).

69. Slutligen instämmer jag även med kommissionens ståndpunkt att den omständigheten att CCB, under flera år, inte var skyldig att betala någon skatt på de reklamannonser som detta bolag nyttjade på andra kommuners territorium saknar relevans för analysen av den fördel, i den mening som avses i artikel 107.1, som JCDecaux har åtnjutit. Med andra ord innebär inte det förhållandet att CCB, under alla omständigheter, har åtnjutit en skattebefrielse i andra kommuner än staden Bryssel att den skattebefrielse som har beviljats JCDecaux i denna sistnämnda stad inte kan kvalificeras som statligt stöd. Den omständigheten att tribunalen inte uttryckligen har diskuterat denna fråga i den överklagade domen räcker inte för att styrka att det föreligger en uppenbar missuppfattning av de faktiska omständigheterna eller av de tillämpliga bestämmelserna. En sådan missuppfattning kan inte heller anses följa av att tribunalen inte har beaktat domen från Cour d'appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) av den 4 september 2018, vilken efter överklagande fastställdes i en dom från Cour de Cassation (Högsta domstolen, Belgien) av den 1 oktober 2021, eftersom det inte av handlingarna i målet framgår att tribunalen underrättats om dessa domar under förfarandet vid den.

70. Mot denna bakgrund anser jag att överklagandet inte heller kan bifallas på den andra grunden.

Förslag till avgörande

71. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår jag att domstolen ska ogilla överklagandet i dess helhet och, i enlighet med artikel 184.1 i domstolens rättegångsregler, förplikta JCDecaux Street Furniture Belgium att ersätta Europeiska kommissionens rättegångskostnader. Clear Channel Belgium, som intervenerat i första instans, har deltagit i den muntliga delen av förfarandet vid domstolen men har inte yrkat att JCDecaux ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Under dessa omständigheter ska Clear Channel Belgium, i enlighet med artikel 184.4 i domstolens rättegångsregler, förpliktas att bära sina egna rättegångskostnader för överklagandeförfarandet.